

BÖLÜM 7

AZERBAYCAN'DA EKONOMİK BÜYÜMENİN BELİRLEYİCİLERİ

Ali Eren BALIKEL¹

Bu çalışmanın amacı, 1992-2010 döneminde Azerbaycan'ın ekonomik büyümesini etkileyen faktörleri analiz etmektir. Bu bağlamda çalışmanın odak noktası; enflasyon, işsizlik oranı, uluslararası ticaret, para arzı, döviz kurları, işsizlik oranı ve doğrudan yabancı yatırımın uzun vadede Azerbaycan'ın reel ekonomik büyümesine olan etkisini belirlemektir.

Bu amacı gerçekleştirmek için araştırmanın metodolojik temeli pozitivist teorinin yapıları üzerine inşa edilmiş, tündengelimli akıl yürütmeye göre rasyonalizasyon yapılmış ve literatürden elde edilen hipotezler Azerbaycan'dan toplanan verilerle istatistiksel analizler yardımıyla test edilmiştir.

Bu araştırmada Azerbaycan'da reel ekonomik büyümenin kaynaklarını araştırmak için kullanılan temel değişkenler arasında enflasyon, işsizlik oranı, ihracat ve ticaret dengesi açısından uluslararası ticaret, para arzı, döviz kurları, ulusal rezervler, devlet harcamaları ve doğrudan yabancı yatırımlar yer almaktadır. Araştırmanın analizinde korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır.

Araştırma sonunda elde edilen bulgular göstermiştir ki döviz kurlarının (Manat'ın ABD Doları karşısındaki değerinin) ve devlet harcamalarının reel GSYİH büyümesi ile korelasyonlarında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmaktadır. Regresyon analizi ise reel GSYİH büyümesinin temel belirleyicilerinin para arzındaki değişimler, ihracattaki değişimler, petrol ihracatındaki değişimler ve devlet harcamalarındaki değişimler olduğunu göstermiştir.

Sebepler-sonuç açısından, bulgular Azerbaycan'da para arzı ve mal ve hizmet ihracatının reel GSYİH büyümesi üzerinde olumlu bir etki yarattığını, petrol ürünleri ihracatı ve devlet harcamalarının ise Azerbaycan'da reel GSYİH büyümesini bozduğunu göstermiştir. Bu, Azerbaycan'da reel GSYİH büyümesinin sürdürülmesinin, ekonominin petrol dışı endüstrilerle çeşitlendirilmesine bağlı olduğunu göstermektedir.

¹ Dr., İş insanı, araştırmacı, yazar, alierenbalikel@hotmail.co.uk

Bu amaçları gerçekleştirmek için çalışmanın metodolojik temeli pozitivist teorinin yapıları üzerine inşa edilmiş, tümdengelimli akıl yürütmeye göre rasyonalizasyon yapılmış ve literatürden elde edilen hipotezler Azerbaycan'dan toplanan gözlemlerle istatistiksel analiz verileri yardımıyla test edilmiştir.

Araştırma sonuçları, döviz kurlarının (Manat'ın ABD Doları karşısındaki değerini yansıtan) ve devlet harcamalarının reel GSYİH büyümesi ile korelasyonlarında istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Regresyon analizi ise reel GSYİH büyümesinin temel belirleyicilerinin para arzındaki değişimler, ihracattaki değişimler, petrol ihracatındaki değişimler ve devlet harcamalarındaki değişimler olduğunu göstermiştir.

Sebeup-sonuç açısından, bulgular Azerbaycan'da para arzı ve mal ve hizmet ihracatının reel GSYİH büyümesi üzerinde olumlu bir etki yarattığını, petrol ürünleri ihracatı ve devlet harcamalarının ise Azerbaycan'da reel GSYİH büyümesini bozduğunu göstermiştir. Bu, Azerbaycan'da reel GSYİH büyümesinin sürdürülmesinin, ekonomik faaliyete, özellikle petrol ve gaz üretimine ve piyasa ekonomisine geçişe yönelik hükümet müdahalesinin azaltılmasını ve ekonominin petrol dışı endüstrilere çeşitlendirilmesini gerektirdiğini göstermektedir.

KAYNAKLAR

- ABU-GOODMAN, M. (2014), "Saving-investment relationship with economic growth during financial crisis in Nigeria", Master Thesis, Eastern Mediterranean University.
- AGHİON, P.; COMİN, D. and HOWİTT, P. (2006), "When does domestic saving matter for economic growth?", *NBER Working*, Paper No. 12275, National Bureau of Economic Research.
- ALNAJJAR, F.K. (2002), "Economic freedom and macroeconomic determinants of economic growth: cross-country evidence", *Review of Accounting and Finance*, 1(3), 74-84.
- ANDRAZ, J.M. and RODRİGUES, P.M.M. (2010), "What causes economic growth in Portugal: exports or inward FDI?", *Journal of Economic Studies*, 37(3), 267-287.
- AWOKUSE, T.O. (2007), "Causality between exports, imports, and economic growth: evidence from transition economies", *Economics Letters*, 94(3), 389-395.
- BALASSA, B. (1964), "The purchasing power parity doctrine: a reappraisal", *Journal of Political Economics*, 72, 584-596.
- BARRO, R. (1991), "Economic growth in a cross-section of countries", *Quarterly Journal of Economics*, 106(2), 407-444.
- BARRO, R. J. (1997), "Determinants of Economic Growth", *Cambridge: MIT Press*.
- BEGG, D. and WARD, D. (2009), "Economics for Business (3rd Ed.)", London: McGraw Hill.
- BİRLEŞMİŞ MİLLETLER (UNITED NATIONS) (1995) "System of National Accounts 1993", *National Bureau of Statistics, China Statistics Press*, Beijing, Chinese version translated by National Accounting Department.
- CASHELL, B.W. (2005), "The economic effects of rising national saving", CRS Report For Congress.
- CHUANG, Y. (2000), "Human capital, exports, and economic growth: a causality analysis for Taiwan:1952-1995", *Review of International Economics*, 8(4), 712-720.

- DE MELLO, L. (1999), "Foreign direct investment-led growth: evidence from time series and panel data", *Oxford Economic Papers*, 51(1), 133-151.
- DENISON, E.F. (1985), "Trends in American Economic Growth: 1929-82", Washington: The Brookings Institution.
- EASTERLY, W. and REBELO, S. (1993), "Fiscal policy and growth: an empirical investigation", *Journal of Monetary Economics*, 32(3), 417-458.
- FEDER, G. (1982), "On the exports and economic growth. *Journal of Development Economics*", 12, 59-73.
- FISCHER, S. (1993), "The role of macroeconomic factors in growth", *Journal of Monetary Economics*, 32(3), 485-512.
- FOLSTER, S. and HENREKSON, M. (1999), "Growth and the public sector: a critique of the critics", *European Journal of Political Economy*, 15(2), 337-358.
- GHOSH, A. R.; GULDE, A. M.; OSTRY, J. D. and WOLF, H. C. (1997) "Does the nominal exchange rate regime matter?", *NBER Working Paper*, No. 5874.
- GRIER, K. and GRIER, R. (2006), "On the real effects of inflation and inflation uncertainty in Mexico", *Journal of Development Economics*, 80(2), 478-500.
- GRIER, K.B. and TULLOCK, G. (1989), "An empirical analysis of cross-national economic growth, 1951-80", *Journal of Monetary Economics*, 29, 259-276.
- HANSEN, H. and RAND, J. (2006), "On the causal links between FDI and growth in developing countries", *The World Economy*, 29(1), 21-41.
- İNCEKARA, R. (2020) ed. "Seçilmiş Konularla Türkiye'de Döviz Kuru", İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- JAPPELLI, T. and PAGANO, M. (1994), "Saving, growth, and liquidity constraints", *The Quarterly Journal of Economics*, 109(1), 83-109.
- KALDOR, N. (1966), "Causes of the Slow Rate of Economic Growth in the United Kingdom". Cambridge
- KHAWAR, M. (2003), "Productivity and foreign direct investment – evidence from Mexico", *Journal of Economic Studies*, 30(1), 60-76.
- KİM, D.D. and SEO, J. (2003), "Does FDI inflow crowd out domestic investment in Korea?", *Journal of Economic Studies*, 30(6), 605-622.
- KORMENDI, R.C. and MEGUIRE, P.G. (1985), "Macroeconomic determinants of growth: Cross-country evidence". *Journal of Monetary Economics*, 16(2), 141-163.
- LEVINE, R.; LOAYZA, N. and BECK, T. (2000), "Financial intermediation and growth: causality and causes", *Journal of Monetary Economics*, 46, 31-77.
- LİN, S.Y. (1992), "Malaysia: saving-investment gap, financing needs and capital market development", *Malaysia Management Review*, 27(4), 26-53.
- LİPSEY, R.G. and CHRYSAL, K.A. (2006), "Economics", Oxford: Great Clarendon Street.
- MAKİN, J.H. (2006), "Does China save and invest too much?", *Cato Journal*, 26(2), 307-315.
- MALLİK, G. and CHOWDHURY, A. (2001), "Inflation and economic growth: evidence from South Asian countries", *Asian Pacific Development Journal*, 8(1), 123-135.
- MANKİW, N. (2009), "Essentials of Economics Int", Ed. South Western College.
- MCCONNELL, C.R. and BRUE, S.L. (1999), "Microeconomics (14th ed.)", London: McGraw-Hill.
- MCKAY, A. (2002), "Assessing the impact of fiscal policy on poverty", Discussion Paper No. 2002/43, UNU/WIDER, April 2002.
- MİKESELL, R.F. and ZİNSER, J.E. (1973), "The nature of the saving function in developing countries: a survey of the theoretical and empirical literature", *Journal of Economic Literature*, 11(1), 1-26.
- MUNDELL, R. (1965) "Growth, stability and inflationary finance", *Journal of Political Economy*,

73(2), 97-109.

- NARAYAN, P.K. and SMITH, R. (2004), "Temporal causality and the dynamics of exports, human capital and real income in China", *International Journal of Applied Economics*, 1(1), 24-45.
- NARAYAN, P.K., NARAYAN, S., PRASAD, B.C. and PRASSAD, A. (2007), "Export-led growth hypothesis: evidence from Papua New Guinea and Fiji", *Journal of Economic Studies*, 34(4), 341-351.
- O'HEARN, D. (1990), "TNCs, intervening mechanisms and economic growth in Ireland: A longitudinal test and extension of Bornschier model", *World Development*, 18(3), 417-429.
- OECD (2002), "Employment Outlook", Paris: OECD.
- OKUN, A.M. (1964), "Potential GDP: Its Measurement and Significance, Proceedings of the Business and Economic Section", Washington DC: American Statistical Association
- PENTECOST, J. E. (2000), "Macroeconomics: An Open Economy Approach", Houndhills: *Macmillan Press Ltd.*
- POOT, J. (2000), "A synthesis of empirical research on the impact of government on long-run growth", *Growth and Change*, 31(4), 516-546.
- QUAH, D. (2002), "Technology Dissemination and Economic Growth: Some Lessons for the New Economy", London: London School of Economics.
- RAA, T. T. (2004), "Structural Economics", London: Routledge.
- RÍSSO, W.A. and CARRERA, E.J.S. (2009), "Inflation and Mexican economic growth: long-run relation and threshold effects", *Journal of Financial Economic Policy*, 1(3), 246-263.
- SALTZ, I.S. (1999), "An examination of the causal relationship between saving and growth in the third world", *Journal of Economics and Finance*, 23(1), 90-98.
- SAMUELSON, P. (1964), "Theoretical notes on trade problems", *Review of Economics and Statistics*, 46(2), 145-154.
- SAUNDERS, M.; LEWIS, P. and THORNHILL, A. (2009), "Research Methods for Business Students (5th Ed.)", Harlow: FT/Prentice Hall.
- SĪDRAUSKĪ, M. (1967), "Inflation and economic growth", *Journal of Political Economy*, 75, 786-810.
- SJOBERG, P. (2003), "Government Expenditures on Economic Growth: The Case of Sweden", Lulea: Lulea University.
- SLOMAN, J. (2006), "Economics (6th Ed.)", Harlow: Pearson Education Limited.
- SOLĪ, V.O., HARVEY, S.K. and HAGAN, E. (2008), "Fiscal policy, private investment and economic growth: the case of Ghana", *Studies in Economics and Finance*, 25(2), 112-130.
- SOLOW, R. M. (1956), "A contribution to the theory of economic growth", *The Quarterly Journal of Economics*, 70(1), 65-94.
- SRĪNĪVASAN, P., KALAĪVANĪ, M. and IBRAHĪM, P. (2011), "An empirical investigation of foreign direct investment and economic growth in SAARC nations", *Journal of Asia Business Studies*, 5(2), 232-248.
- STERN, N. (1991), "The determinants of growth", *The Economic Journal*, 101, 122-123.
- TOBĪN, J. (1965), "Money and economic growth", *Econometrica*, 33(4), 671-684.
- VALDOVINOS, C. G. F. (2003), "Inflation and economic growth in the long run", *Economics Letters*, 80, 167-173.
- WONG, K.Y. (2008), "Economic growth and resource allocation: the case of China", *Journal of Chinese Economic and Foreign Trade Studies*, 1(2), 105-121.
- WU, Y. and ZHANG, J. (1998), "Endogenous growth and the welfare costs of inflation: a reconsideration", *Journal of Economic Dynamics and Control*, 22(3), 465-482.
- ZHANG, K.H. (2000), "Why is US direct investment in China so small?", *Contemporary Economic Policy*, 18(1), 82-94.